

สภาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นายไพบูลย์ เดชคำภู

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

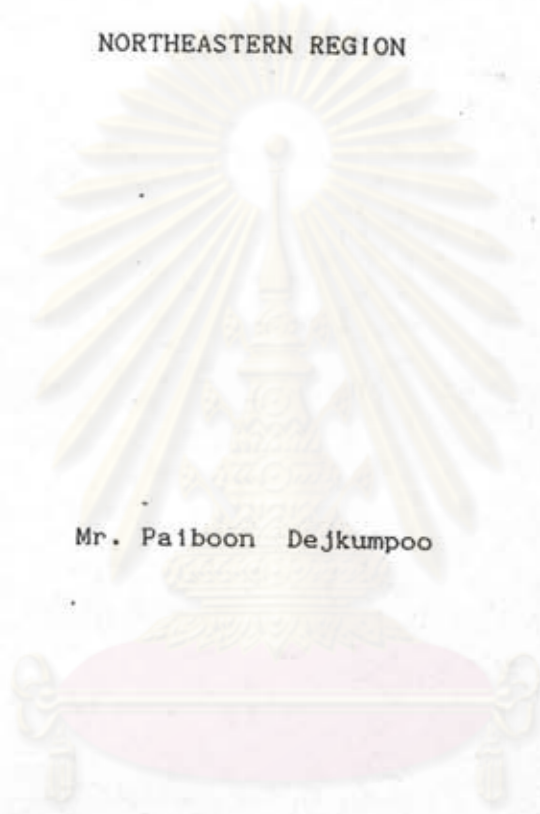
พ.ศ. 2535

ISBN 974-582-162-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018463 117174296

STATE OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE
PROJECT OF OPPORTUNITY EXPANSION FOR BASIC EDUCATION IN THE
NORTHEASTERN REGION

Mr. Paiboon Dejkumpoo

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-582-162-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

นายไพบูลย์ เดชคำภู

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

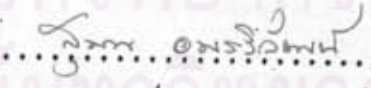
ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อำนวยให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุกนธมาน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ สุมณ อมรวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกท)

ไพบูลย์ เฉลิมคำภู่ : สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (STATE OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE PROJECT OF OPPORTUNITY EXPANSION FOR BASIC EDUCATION IN THE NORTHEASTERN REGION) อ.ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ สุนทร อมรวิวัฒน์ , 262 หน้า. ISBN 974-582-162-4

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2) สภาพ ความต้องการ และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) ความต้องการและความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนต่อในโรงเรียนของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการวิจัยสรุปว่า

1) สภาพการณ์การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษานั้นโรงเรียนมีเวลาเตรียมงาน 1-3 เดือน การประสานงานกับหน่วยงานอื่นทำได้น้อย หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งทำให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนบุคลากร ครูผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ไม่เพียงพอโดยเฉพาะครูสอนวิชาอาชีพ จึงต้องเชิญวิทยากรจากองค์กรในท้องถิ่นมาช่วยสอน

ด้านวิชาการ โรงเรียนจัดหลักสูตรและสอนในรูปแบบปกติ ครูได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการและศึกษาจากโรงเรียนอื่น ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์จังหวัด และครูวิชาการกลุ่ม ส่วนศูนย์วิชาการกลุ่มได้ช่วยเหลือด้านสื่อการสอน

งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ยังไม่เพียงพอและล่าช้า ปัจจุบันอาคารสถานที่เพียงพอแต่จะมีปัญหาในปีการศึกษาต่อไป วัสดุ ครุภัณฑ์ และสื่อการสอนขาดแคลนและที่ความต้องการเร่งด่วน คือสื่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์และวิชาอาชีพ การประชาสัมพันธ์ใช้วิธีประชุมชี้แจงแก่ผู้ปกครองและกรรมการศึกษา ส่วนการจูงใจให้นักเรียนมาเรียนต่อ ทำโดยโรงเรียนทุกโรงไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษาและจัดหาหนังสือให้นักเรียนยืมเรียน

2) ผู้ปกครองแสดงความเห็นว่า ถ้าโรงเรียนเก็บค่าบำรุงการศึกษาหรือโรงเรียนประถมศึกษาไม่เปิดสอนมัธยมศึกษา จะไม่ส่งลูกเรียน เพราะฐานะยากจนและโรงเรียนอยู่ไกล ต้องการให้โรงเรียนช่วยเหลือเรื่องทุนการศึกษาและอาหารกลางวัน ผู้ปกครองต้องการให้ลูกเรียนวิชาอาชีพ มีความมั่นใจและเห็นด้วยที่จะให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้ปกครองมีความเห็นด้วยมากต่อโครงการฯ และการเปิดสอนวิชาอาชีพและเห็นว่าโครงการฯ ช่วยให้โอกาสทางการศึกษาอย่างมากแก่เด็กชนบท

3) นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ดี และต้องการเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาที่พร้อมกว่า แต่ที่ต้อเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาของโครงการฯ เพราะอยู่ใกล้บ้านไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษา และจัดหาหนังสือให้ยืมเรียน นักเรียนต้องการเรียนวิชาอาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและเรียนต่อระดับสูง มีความมั่นใจว่าจะเรียนจนจบมัธยมศึกษาปีที่ 3 แน่แน่นอนและคาดหวังที่จะประกอบอาชีพรับราชการและเกษตรกรรม ตามลำดับ

ภาควิชา.....ประถมศึกษา
สาขาวิชา.....ประถมศึกษา
ปีการศึกษา.....2535.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C : MAJOR
KEY WORD:

PAIBOON DEJKUMPOO : STATE OF THE INSTRUCTIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE PROJECT OF OPPORTUNITY EXPANSION FOR BASIC EDUCATION IN THE NORTHEASTERN REGION. THESIS ADVISOR : PROF. SUMON AMORNVIVAT , 262 PP. ISBN 974-582-162-4

The purpose of this research were to study (1) the state of instructional management in schools under the project opportunity expansion for basic education in the North Eastern region. (2) the state , needs and opinions of parents who send children to continue their study in the schools under the project. (3) the needs and previous academic background of the students who continue their study in the schools under the project.

The research findings revealed that:

1. the state of instructional management: schools had less than three months of preparation, there was less cooperation with other units. The responsible units lacked knowledge and understanding about the project which affected the instructional management in schools and personels. Teachers in each subject were not available especially in vocational subject; therefore the schools had to invite local experts as the resource persons.

In the academic aspect: schools organized the curriculum and teaching as conventional process. The teacher gained more experiences by training and visiting other schools. They were supervised by provincial educational supervisors and academic teacher from the school clusters which also supported teaching media.

Most of the budget came from ONPEC, but it was insufficient and delayed. At present , there were sufficient buildings but there would be problems in the following academic year. There were the lack of teaching media especially in Science and Vocational subjects. The home-school public relation was done by conducting parents conferences. To motivate the continuation of students' studying, schools had provided fee-exemption and loaned books for students.

2. Parents' opinions showed that they will not let their children continue studying if the school collected fees because of their proverty. The distance between homes and schools, scholarship and lunch program were also the important factors. Parents wanted their children to study vocational subject. They had confidence and agreed that every students who finished Prathom Suksa Six should continue to study until they finish lower secondary education level. Parents strongly agreed with this project and accepted that the project provided good opportunity for children. The teachers and parents were able to take care of the children cooperatively.

3. Students had good academic background from Prathom Suksa Six and wanted to continue their study in more equipped secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education. The students attende schools under this project because they were near and provided fee-exempted with loaned books. Students wanted to study vocational subjects. They had expected to finish Mathayom Suksa Three and then working as the government officers or farmers respectively.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา..... ประถมศึกษา
ปีการศึกษา..... 2535

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความเมตตาช่วยเหลือของศาสตราจารย์
สุมน อมรวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความกรุณาแก่ผู้วิจัยในการให้คำแนะนำ
ข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในเมตตาจิตของท่าน
อาจารย์เป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุนทรมาน ประธาน
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.น้อมศรี เกษ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ที่ได้ให้ความกรุณาแนะนำ และให้ข้อคิดในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้มีความสมบูรณ์
ยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
และตัวอย่างประชากรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย
นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนนิสิตในกลุ่มวิจัยเดียวกัน
ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

การจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ทุนสนับสนุน
จำนวนเงิน 11,800 บาท และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้จำนวนเงิน
5,000 บาท ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณหน่วยงานทั้งสองไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้การส่งเสริมการศึกษา
แก่ผู้วิจัยตลอดมา ตลอดชีวิตนี้เองที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจ จงงานวิจัยครั้งนี้บรรลุผล
สำเร็จ

ไพบูลย์ เดชคำภู

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ขอบเขตของการวิจัย	11
ความจำกัดของการวิจัย	12
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
วิธีดำเนินการวิจัย	16
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	18
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
สภาพและปัญหาการพัฒนาศึกษา	19
ความสำคัญของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	21
ความเป็นมาของการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	22
แนวคิดในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	24
รูปแบบและวิธีการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	26
นโยบายแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน	28
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	30
สภาพของผู้ปกครองที่ส่งเด็กมา เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	33
ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่ เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียนต่อการ เรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น	44
ความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	46
3 วิธีดำเนินการวิจัย	49
ประชากรและตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	59
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	61
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	138
สรุปผลการวิจัย	141
อภิปรายผล	149
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	165
รายการอ้างอิง	168
ภาคผนวก	180
ภาคผนวก ก	181
ภาคผนวก ข	187
ภาคผนวก ค	194
ประวัติผู้เขียน	262

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรในภาคต่าง ๆ ที่ย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในจังหวัดที่เป็น ศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละของผู้ย้ายถิ่นเข้าไปทำงาน แต่ละจังหวัด	9
2 ชื่อจังหวัด จังหวัดที่เลือกได้ จำนวนโรงเรียน และจำนวนโรงเรียน ที่เลือกได้ จำแนกตามเขตการศึกษา	51
3 จำนวนโรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียน และจำนวนครู จำแนกตาม จังหวัด	52
4 จำนวนโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการ ศึกษา 11 ปีการศึกษา 2534 จำแนกตามจังหวัด	53
5 จำนวนโรงเรียนที่เลือกได้ จำนวนผู้ปกครอง และจำนวนนักเรียนจำแนก ตามจังหวัด	54
6 จำนวนเครื่องมือการวิจัยที่ส่งไปและได้รับคืนมา	59
7 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ	63
8 จำนวนและค่าร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ	65
9 จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ	67
10 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครอง จำแนกตามสถานภาพ	71
11 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร โรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน	74
12 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร โรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การวางแผนดำเนินการและประสานงาน	78
13 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร โรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดบุคลากรและขวัญกำลังใจ	80
14 จำนวนและค่าร้อยละของผู้บริหาร โรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ งานวิชาการ	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
15	จำนวนและคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณของโรงเรียน	86
16	จำนวนและคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน	88
17	จำนวนและคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	89
18	จำนวนและคำร้อยละของผู้บริหารโรงเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการจูงใจของโรงเรียน	91
19	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนดำเนินการและประสานงานของโรงเรียน	93
20	จำนวนและคำร้อยละของครูที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดบุคลากรในโรงเรียน	95
21	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียน	97
22	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ของโรงเรียน	101
23	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียน	102
24	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อการสอนในโรงเรียน	104
25	จำนวนและคำร้อยละของครูผู้สอนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และการจูงใจของโรงเรียน	106
26	จำนวนและคำร้อยละของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางโรงเรียนของผู้ปกครอง	108

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ	110
28	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียน	113
29	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการส่งบุตรหลานมาเรียน	115
30	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องการเรียน	118
31	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	120
32	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมการมาเรียน	124
33	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการมาเรียน	127
34	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังในการมาเรียน	131
35	จำนวนและค่าร้อยละของนักเรียนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการเรียนต่อ ..	133
36	ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละของความรู้เดิม ระดับชั้น ป.6 ของนักเรียนที่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามรายวิชา	136
37	จำนวนผู้สอบและค่าร้อยละความรู้เดิมระดับชั้น ป.6 ของนักเรียนที่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา จำแนกตามจังหวัด	137